

Winter 2024
2025

Kleefkruid

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord winter 2024-2025	4
Van de redactie.....	5
Broedende vogels rondom het huis.....	6
De torenvalk	9
Actief bezig zijn en heerlijk genieten	11
“Maar als je echt wat wilt, is er veel meer geld nodig”.....	14
Het wilde planten kleurboek	16
Nuttige websites	17
Werkgroep weidevogelbeheer sluit seizoen 2024 af.....	19
Ecologisch beheer openbaar groen	22
Bestuur en coördinatoren	27
Programma van IVN Raalte	28

Ransuil

Foto: Pascal Hendriks

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 3 maal per jaar.

Redactie:

Meike Wittermans
Marie-José van Beurden
Westdorplan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 06-10214626
j.harink@gmail.com

Drukker:

Grafisch Centrum Salland
www.grafischcentrumsalland.com

Contributie

Leden: € 20,--
Jonger dan 18 jaar of tweede lid
binnen een gezin: € 10,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:

ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 30 maart 2025
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

We moeten meer aan de weg timmeren!

Ongetwijfeld zal ik het al meerdere keren gezegd hebben. Onze naamsbekendheid in Salland is niet bijster groot. Willen we nieuwe leden werven dan is naamsbekendheid een eerste vereiste. Daar moet dus aan gewerkt worden.

Allereerst wordt ons aangeraden veel meer gebruik te maken van sociale media als facebook en/of Instagram. Onze facebook pagina wordt goed bezocht. Maar die moet dan ook steeds met nieuwe berichten of foto's aangevuld worden. Ieder die iets te melden heeft of een bijzondere natuurfoto gemaakt heeft kan dit op facebook laten plaatsen. Onder onze leden zitten heel veel deskundige fotografen. Stuur die informatie door naar Karin in het veld. (Karin.intveld@home.nl) Zij zorgt dan voor een verdere afwikkeling.

En als tweede: er voor zorgen dat we steeds goed herkenbaar zijn als IVN-er als we ergens actief bezig zijn als werkgroep of tijdens een excursie. Daarvoor heb ik een aantal opvallende gele hesjes besteld met het IVN logo. Gelukkig heb ik er al veel kunnen uitdelen. Maar dat kan nog meer.

Het weekblad van Salland plaatst ook altijd de berichten die we aanleveren. Daar moeten we goed gebruik van maken. En niet alleen van een aankondiging van een excursie of lezing, maar ook van een activiteit van een werkgroep. Eventueel met een oproep voor vrijwilligers om zich aan te sluiten.

En wellicht heeft iemand nog goede ideeën om onze naamsbekendheid te verbeteren. Laat het horen!

Jan Hendriks

Het is winter, maar we hebben nog geen strenge vorst gehad. En of die nog komt? Februari kan heel erg koud en guur zijn. Maar schaatsen op natuurijs, daar rekenen we de laatste jaren al niet meer op. Zeker niet nu de temperatuur per dag zo'n 10 graden kan verschillen. Gelukkig hebben we "Raalte On Ice" voor de kinderen en andere schaatsliefhebbers, want een paar dagen achter elkaar strenge vorst is ver te zoeken. Wel hebben we al van een dunne sneeuwdeken en mooie rijp op de bomen kunnen genieten en ook hadden we te maken met héél véél regen, mist, storm en enkele dagen achter elkaar géén zon. Echte sombere dagen. Hopelijk krijgen we toch nog een stukje mooi helder winterweer.

Mocht het weer te slecht zijn om naar buiten te gaan, dan is het vast fijn om bij de warme kachel Kleefkruid te bekijken. Hoe mooi is het om te lezen, hoe Marco Tijs bezig is met het monitoren van de broedende vogels rondom zijn huis. Hoe hij het aantal nestkasten aanpast aan de hand van het

vorige broedseizoen en hoe er steeds weer verrassende resultaten zijn. (Zie ook de aandoenlijke foto's). En dat er in zijn tuin alleen al elf kasten voor spreeuwen hangen, omdat die van broedsynchronisatie houden.

Kom ook wat meer te weten over de torenvalk, waar Hein een stukje over heeft geschreven en de mooie afsluiting van het weidevogelseizoen. Bekijk de foto's van de knotploeg en de Flora Batava of verdiep je in het ecologisch beheer van het groen, het wildbeheer en andere belangrijke zaken die je tegen komt in dit Kleefkruid.

Veel leesplezier,

Marie-José van Beurden

Broedende vogels rondom het huis

Net als de voorgaande jaren heb ik ook in 2024 weer de broedvogels gevolgd rondom de boerderij in Heeten waar ik woon. Dit doe ik voor het meetnet nestkaarten van Sovon Vogelonderzoek Nederland, waarvoor per broedgeval een nestkaart ingevuld wordt. Sovon gebruikt de gegevens van alle ingezonden nestkaarten voor analyse en interpretatie van landelijke broedresultaten. Ik bezoek de nesten één keer per week, waarbij het belang van de vogels altijd voorop staat.

Resultaten

Er hebben in 2023 minstens tien soorten vogels rondom de boerderij gebroed, dat is ongeveer hetzelfde als in de vorige jaren. De tabel hieronder geeft een overzicht van de resultaten van de nesten die ik heb gevonden.

Tabel 1: Overzicht van de broedresultaten van tuinvogels in 2024. Het succespercentage is berekend volgens de methode van Sovon, waarbij een nest als succesvol wordt beschouwd als er minstens één jong uitvliegt.

Soort	Broedsels	Eieren	Per broedsel	Uitgevlogen	Percentage	Succes
Boerenzwaluw	1	?	?	2	?	100%
Bonte Vliegenvanger	1	7	7.0	6	86%	100%
Huismus	4	18	4.5	14	78%	100%
Koolmees	5	52	10.4	46	88%	100%
Merel	9	20	2.2	8	40%	33%
Pimpelmees	3	30	10.0	27	90%	100%
Roodborst	1	7	7.0	0	0%	0%
Spreeuw	21	92	4.4	69	75%	86%
Winterkoning	2	5	2.5	0	0%	0%
Zanglijster	1	3	3.0	0	0%	0%
Totaal	48	234	4.9	172	74%	71%

De **boerenzwaluw** broedt jaarlijks in een zelfgebouwd nest boven in de garage. Dit nest kan ik niet goed controleren, en daarom weet ik alleen dat er gebroed is, en dat er minstens twee jongen uitgevlogen zijn.

Figuur 1:

De twee net uitgevlogen, en nog niet vliegvlugge jongen. Op dit moment is de wereld nog erg gevaarlijk en kun je je maar het beste gedeisd houden, ook als er een fotograaf op zijn buik voor je gaat liggen.

Al enkele jaren zingt er in het voorjaar een mannetje **bonte vliegenvanger** vanuit de bomen en struiken rondom het huis. Soms zag ik zelfs twee vogels en regelmatig werd er een nestkast van binnen geïnspecteerd, maar nog nooit werd er gebroed. Ook dit jaar was er weer activiteit, en snel heb ik een nieuwe nestkast opgehangen, met een opening speciaal voor de bonte vliegenvanger. Het mannetje heeft twee nesten gebouwd, in de oude nestkasten naast de speciale vliegenvanger kast! In een van beide heeft het vrouwtje zeven eieren gelegd, waarna uiteindelijk zes jongen zijn uitgevlogen. Een nieuwe broedvogel op het erf!

Vorige jaar heeft een paartje **holenduif** tot zes keer een broedpoging gedaan in de kerkuilenkast. Dit jaar was er wel een paartje aanwezig en werden er ook nesten gebouwd, maar er is helaas geen enkel ei gelegd. De kerkuil die het broedpaar vorig jaar dwars zat heeft zich dit jaar niet laten zien.

De **houtduif** was ook aanwezig en deze heeft wel gebroed. Alle nesten die ik vond waren echter leeg, maar omdat ik enkele leeggegeten duiveneieren heb gevonden weet ik zeker dat er wel gebroed is.

De **huismus** is aan een langzaam herstel bezig rondom het erf, en dit jaar heb ik in totaal vier legsels gevonden; twee eerste en twee vervollegsels. Mogelijk zijn dit al tweede en derde legsels, want ik vond de eerste eieren pas laat in het broedseizoen, terwijl de vogels al weken druk bezig waren rondom de golfplaten van de schuur.

Met vijf legsels deed de **koolmees** het iets minder dan de vorige jaren. De gemiddelde legselgrootte was prima, en bij alle nesten zijn met succes jongen uitgevlogen.

Van de **merel** vond ik negen nesten, iets minder dan de vorige jaren. Bij slechts drie nesten zijn er jongen uitgevlogen. Dit is niet zo slecht als het lijkt: vorig jaar was maar één van de dertien legsels succesvol! Landelijk ligt het percentage succesvolle nesten meestal rond de 20%.

In tegenstelling tot zijn grotere neef, was de **pimpelmees** met drie bezette nestkasten beter vertegenwoordigd dan in de voorgaande jaren. Alle legsels waren succesvol, en de dertig gelegde eieren leverden maar liefst 27 uitgevlogen jongen op.

In de eerste jaren van mijn tuinvogelonderzoek was de **ringmus** de meest algemene broedvogel. De afgelopen jaren liep het aantal legsels hard terug: van gemiddeld twintig tot slechts vier legsels vorig jaar. Af en toe zie ik nu nog een ringmus in de tuin, maar broeden zat er in 2024 niet meer in. In de afgelopen jaren zijn er 173 legsels gestart, minstens 907 eieren gelegd en 562 jongen uitgevlogen, maar hieraan lijkt nu definitief een einde gekomen te zijn.

De **roodborst** broedde in dezelfde, halfopen nestkast als vorig jaar, en net als vorig jaar werden er zeven eieren gelegd. Vorig jaar zijn de eieren niet uitgekomen, maar op 3 mei lagen er vijf jongen van een dag of drie oud in het nest! Een week later waren alle jongen dood, en het nest bleek overlopen door honderden glanzende houtmieren. Of deze mierensoort de oorzaak is van het mislukken, of dat ze pas later op de dode jongen afkwamen, weet ik niet.

Na het succes van mijn spreeuwenkasten in het vorige broedseizoen heb ik extra nestkasten opgehangen. Er hangen nu elf nestkasten, en deze waren allemaal bezet! **Spreeuwen** broeden graag in een kleine kolonie, waarbij het aantal beschikbare broedplekken vaak de beperkende factor is. Behalve de spreeuwenkasten is ook in de steenuilenkast gebroed, en heeft een ander paar een plekje gevonden onder de nok van de schuur. Naast de dertien eerste legfels waren er ook nog acht vervollegsels. Spreeuwen doen aan broedsynchronisatie. Van de eerste legfels werd het eerste ei gemiddeld op 11 april gelegd en op één legfel na begonnen alle andere paartjes hooguit twee dagen eerder of later. De zes vervollegsels in nestkasten waar het eerste legfel succesvol was, begonnen allemaal tussen 23 en 26 mei. Het voordeel van broedsynchronisatie is dat alle jongen ongeveer rond dezelfde datum uitvliegen. Een roofdier zoals een sperwer op zoek naar een makkelijk maaltje heeft dan keuze, waardoor de overlevingskans per jong toeneemt.

De **winterkoning** heeft voor het eerst sinds 2019 weer op het erf gebroed. Ik vond zeker vijf nesten, maar in slechts twee werden ook eieren gelegd, waaronder in het enige nest dat in een nestkast werd gebouwd. Helaas is er geen enkel ei uitgekomen.

Prachtige nestkommen bouwen ze, die **zanglijsters**, met behulp van speeksel en modder wordt de binnenkant van de nestkom bekleed met een gladde laag. Al op 27 maart vond ik een nest in een hulst, met daarin één ei. Een week later bleken er slechts twee eieren bijgelegd en nog een week later lagen er alleen kapotte eieren in het nest: broedpoging mislukt. Hoewel ik zingende zanglijsters bleef horen is het me niet gelukt om meer nesten te vinden.

Marco Tijss

De torenvalk

De torenvalk is een van de 3 soorten valken die in Nederland broeden. Je kunt hier ook de boomvalk en de slechtvalk aantreffen. De wetenschappelijke naam is *Falco tinnunculus* en zijn lengte is 32 tot 35 centimeter, spanwijdte vleugels tussen 65 en 85 cm. De torenvalk is een rode lijst soort en is bij de meeste mensen bekend door zijn stilhangen in de lucht, het z.g. bidden, wat je nog al eens langs de weg kunt zien.

Het was lange tijd de talrijkste roofvogel; maar dat is nu de buizerd volgens Vogelbescherming Nederland en Sovon.

Hier in Nederland territoriaal broedend; graag in een kraaiennest maar ook in een aangeboden nestkast met een goede vulning van houtsnippers. Ook in nissen van gebouwen en in het buitenland op rotsrichels en rotsspleten. Meestal één keer per jaar een broedsel met vaak vier tot zes eieren. Broedduur 27 tot 31 dagen; begint pas te broeden bij de laatste of voorlaatste eileg. Het vrouwtje broedt vrijwel alleen, heel af en toe komt het mannetje haar aflossen.

Foto: Hein Kogelman

Jonge torenvalken vliegen vaak tussen de 27 en 35 dagen uit, maar worden daarna nog vaak weken doorgevoerd door de ouders; hoofdzakelijk muizen, maar bij een slecht muizenjaar ook wel kleine vogels en grote insecten. En bij voedselschaarste zelfs regenwormen en naaktslakken.

Ze jagen in open landschappen; dus weides en akkerlanden, waar de muizen zich ophouden. Ook maiskuilen bij boerderijen bevatten vaak veel voedsel. 3 tot 4 muizen per volwassen vogel per dag is voldoende.

De valk jaagt in lage, rustige vlucht, tijdens het bidden of vanaf een zitpost en pakt zijn prooi na een stootduik op de grond. Jonge torenvalken verlaten hun geboortestreek in de herfst. De ouders zijn hier in Nederland hoofdzakelijk standvogel, dus die trekken meestal niet weg. Bij zeer veel sneeuwval verongelukken er veel langs de weg omdat het daar vaak open is. Strooizout, hoogspanningskabels en windmolens eisen hun tol, evenals (helaas nog steeds) veel bestrijdingsmiddelen!

Aantal broedparen (van 2018-2020) was volgens vogelbescherming tussen de 3800 en 7700. Afname van de torenvalk kan verschillende oorzaken hebben, vooral gerelateerd aan het aantal muizen dat er in dat jaar aanwezig is. B.v bij een nat jaar verdrinken zeer veel muizen. Rode lijst soorten verdienen een speciale bescherming door de mens; door hun leefgebieden beter te beschermen en te verbeteren.

Torenvalk vrouwtje
Foto's torenvalken: Godfried Olde Bijvank

Bijvoorbeeld door de aanleg van voerakkers. Het Landschap Overijssel steunt dit soort initiatieven. Ook het verbeteren van de biodiversiteit van het boerenland kan veel doen voor deze torenvalk en andere akkervogels.

Het IVN-Raalte heeft al jaren meerdere valkenkasten geplaatst in de gemeente. Zowel in bomen, stalen palen langs de weilanden, alsook bij tuinders en in boomgaarden!

Voor de torenvalk zijn speciale nestkasten gemaakt met een tussenspijl tegen de nylgans, want die broedt overal in en op.

Om het broedsel succesvol te laten verlopen, biedt ook de vogelwet bescherming aan deze vogels en aan alle in gebruik zijnde nesten, net als aan de omgeving en de rustplaatsen van de vogels.

Bronnen :
Vogelbescherming Nederland
Sovon

Hein Kogelman

Actief bezig zijn en heerlijk genieten

van de natuur in de winter!

Dit is zeker van toepassing op onze IVN-knotploeg. Want ook deze winter werden weer de nodige wilgen van hun takken ontdaan tijdens het knotseizoen.

Op de ladder klimmen, zagen met de hand, takken sjouwen...dat hoort er natuurlijk allemaal bij.

Maar....alles op maat. Ieder doet wat hij kan of waar hij of zij goed in is. (JA, ook dames zijn van harte welkom!)

En als je dan, na gedane arbeid, zo'n "keurig geknotte" rij wilgen ziet staan, dan geeft dat een voldaan gevoel en kun je er echt van genieten.

Maar niet alleen van de wilgen. Het knotten gebeurt met een gezellig stel mensen....af en toe wat humor, lekker kopje koffie, een borreltje En wat te denken van een heerlijke lunch na afloop? Zo maar tafelen op wat stroballen in de schuur?

Met af en toe bezoek van een nieuwsgierige kip?

Wie wil dat nu niet?

Wil je een keer meegaan om ook op deze manier van de natuur te genieten? Kijk dan achter in dit Kleefkruid voor de contactpersoon om je aan te melden en sluit gezellig een keer aan.

Tekst: Marie-José van Beurden

*Foto's gestuurd door:
Jan Kerkdijk*

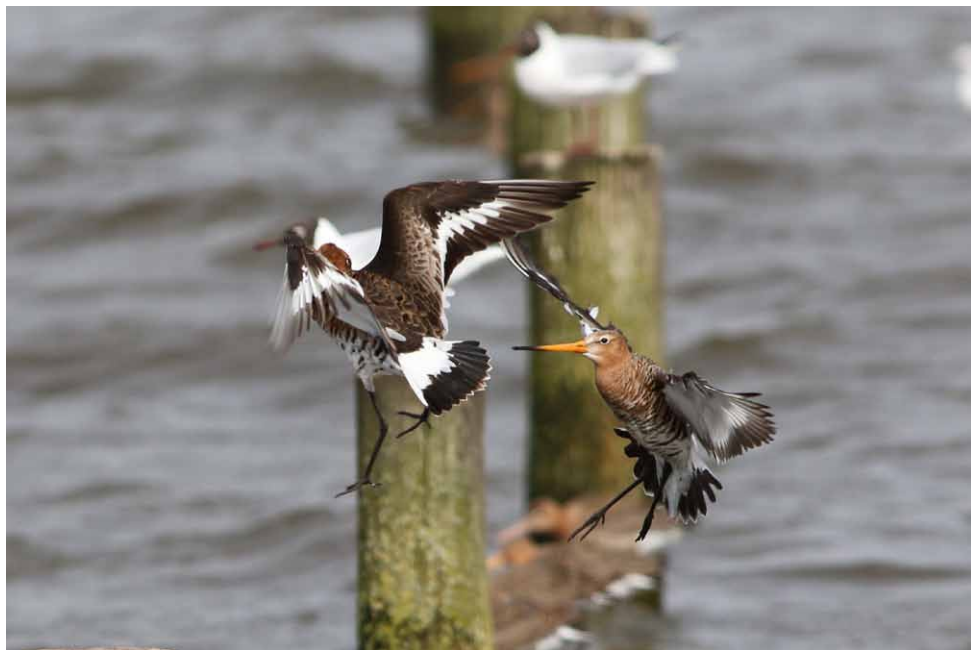

“Maar als je echt wat wilt, is er veel meer geld nodig”

Samenvatting artikel uit Sallands Weekblad nr. 18.

De provincie Overijssel wil 2 miljoen euro extra investeren in het aanpakken van problemen met wilde dieren. Gedeputeerde Staten van Overijssel nam eerder al het Actieplan Weidevogels aan. De BBB nam het voortouw om meer geld beschikbaar te maken voor de bescherming van weidevogels, het verkleinen van schade door ganzen en om verkeersongelukken met reeën te verminderen. In de loop van 2025 worden de plannen besproken.

Bertwin Elshof, veehouder uit Laag Zuthem, bestuurslid van Het Lierderbroek BV en jager, is blij met deze stap al moet er volgens hem structureel meer geld beschikbaar komen en meer wil om samen te werken, om echt iets te bereiken. Het terugbrengen van de ganzenpopulatie tot die van voor 2005 is daar een voorbeeld van, dat kost meer geld dan nu is begroot. Ook de procedures om bijvoorbeeld de vossenstand te beheren werken enorm tegen en dan is het juiste beheermoment al voorbij.

De provincie beseft de noodzaak van een ruimer budget en richt zich ook op landelijke regelingen. Den Haag zegt 500 miljoen euro vrij te maken voor natuurbeheer in agrarische gebieden. Dit geld komt echter pas na 2026 beschikbaar.

Grutto, tureluur en kievit gaan profiteren van de 2 miljoen extra, onder andere door de bestrijding van steenmarter, kraai en verwilderde kat en liefst ook de vos te intensiveren. Gevaarlijke oversteekplaatsen van wild worden verbeterd om ongelukken te minimaliseren. In ieder geval moet de uitvoer van het beheer samen met vrijwilligers en de onmisbare hulp van de boeren plaatsvinden. Zij zijn welwillend om minder intensief te produceren, maar wel met langjarige en marktconforme compensatie. Elshof zet daar graag op in, maar het kost hem nu gewoon geld en zijn bedrijf wordt minder waard.

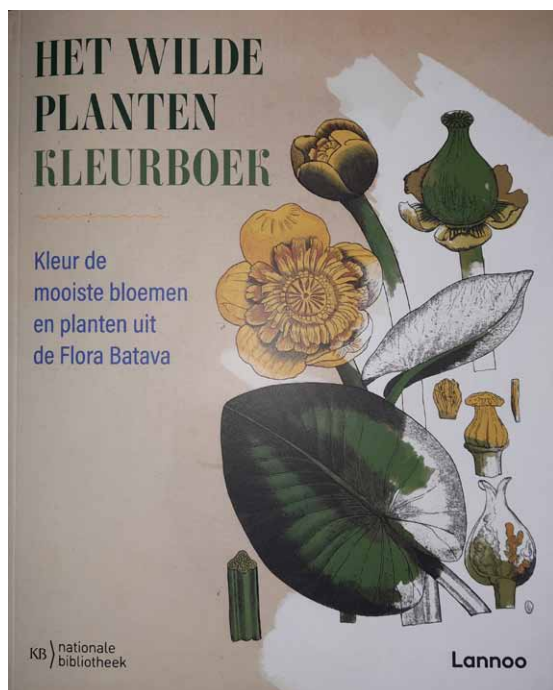
Elshof vraagt zich al langer af of de echte wil er wel is bij alle partijen. Er zijn bijvoorbeeld goed uitgewerkte plannen met betrekking tot de Grutto, maar natuurorganisaties laten het volgens hem afweten, ze willen gewoon niet, al krijgen ze subsidie voor natuurbeheer. De provincie zou moeten ingrijpen, “als ze durven tenminste”.

Samengevat door Meike Wittermans

Foto's in dit artikel: Pascal Hendriks

Het wilde planten kleurboek

In de vorige editie van Kleefkruid, schreef ik een gloedvol betoog over de Flora Batava, die ik voor mijn verjaardag had ontvangen. Zodra ik erachter kwam dat er ook een kleurboek van was, heb ik dat gelijk besteld: Het wilde planten-kleurboek van KB nationale bibliotheek. "Kleur de mooiste bloemen en planten uit de Flora Batava", staat op de cover.

Zowel de Flora als dit kleurboek inspireerden mij zeer, wetende dat het drukken in kleur in die tijd een enorme kunst was. Voor die tijd werd ieder boek met de hand ingekleurd. Kunt u zich dat voorstellen? Met de hand.... Dat deden zogenaamde "verluchters", die vast heel veel verstand hadden van schilderen maar niet zo van

planten. Dat zal de reden zijn dat platen uit die tijd niet al te natuurgetrouwe kleuren hadden.

De lezer mag in dit kleurboek helemaal zelf aan de slag, zwart-wit afbeelding en voorbeeld staan naast elkaar afgebeeld, maar u mag het helemaal zelf weten. Ik kleur niet in het boek, maar maak een kopie. Een afbeelding van kleefkruid heb ik er helaas niet in gevonden, maar deze paardenbloem is ook prachtig.

ISBN: 9789401498265

Meike Wittermans

Nuttige websites

Enkele sites waar je als IVN-er gebruik van mag maken

Jenneke Bredewold j.bredewold@ivn.nl, projectleider communicatie bij IVN Overijssel, stuurde een overzichtje met welke ondersteuning zij kunnen bieden. Mocht je vragen hebben, dan hoort zij het graag.

Ons IVN:

Ieder lid kan een account aan maken op Ons IVN.

- <https://ons.ivn.nl/>

IVN Beeldbank:

Hier worden alle rechtenvrije foto's en Visuals opgeslagen die algemeen bruikbaar zijn binnen IVN.

- <https://ons.ivn.nl/voor-leden/ivn-beeldbank>

Huisstijl: Promotiematerialen en Presentaties:

Praktische toepassing van de huisstijl. Hier zijn ook kant en klare teksten, promotiematerialen en presentaties te vinden.

- <https://ons.ivn.nl/voor-leden/huisstijl-handleiding-materialen>

Groene Jaarkalender en campagneoverzicht:

Met o.a. Slootjesdagen, Buitenlesdag en de Beleefweken. De Groene Jaarkalender en campagnekalender voor 2025 vind je hier:

- <https://ons.ivn.nl/voor-leden/campagnekalender-en-groene-jaarkalender>

Pers en lobby:

Lees diverse handleidingen over het schrijven van persberichten, omgang met de pers en lobby.

- <https://ons.ivn.nl/voor-leden/pers-lobby>

Leer je Groen:

Het e-learningplatform over de natuur en over het werken in de natuur.

- <https://ons.ivn.nl/leer-je-groen>

Materialenbibliotheek:

Cursussen en materialen - Voor leden - Ons IVN

- <https://ons.ivn.nl/voor-leden/cursussen-en-materialen>

Campagne toolkits:

Om vrij in te zetten in diverse media voor extra publiciteit. Om dit sowieso te ontvangen: meld je hiervoor aan bij de Communicatie van IVN Overijssel: j.bredewold@ivn.nl (Jenneke Bredewold)

Bestuurdersmail:

Vier keer per jaar relevant nieuws voor afdelingsbesturen

Stuifmail:

Activiteiten en aanbod voor vrijwilligers. Deze nieuwsbrief ontvang je eens per maand. Inschrijven kan hier:

- <https://doemee.ivn.nl/aanmelden-nieuwsbrief-stuifmail>

Mens en Natuur magazine:

Boordevol interviews, reportages, praktische tips, nieuws en meer. Heb je leuke projecten, dan kun je dit mailen naar: t.verploegh@ivn.nl

Groen Bezig:

Website, social media en nieuwsbrief. O.a. voor vacatures, aanbod van cursussen en verhalen uit het veld.

- <https://www.groenbezig.nl/>

Volg IVN Overijssel ook op Facebook en LinkedIn:

Volg de projecten en nieuws van IVN Overijssel ook online via:

- <https://www.linkedin.com/company/ivn-overijssel/>

- <https://www.facebook.com/people/IVN-Overijssel/>

Whatsapp Communicatiegroep voor vrijwilligers:

Om de communicatie van de afdelingen te ondersteunen is er een appgroep opgestart. Hierin worden campagnes gedeeld, of informatie die via de afdelingen kan worden verspreid. Ook kunnen er vragen worden gesteld over bijvoorbeeld Ons IVN of de website. U kunt zich hiervoor aanmelden via: 0614248803 (Jenneke Bredewold Communicatie IVN Overijssel)

Met vriendelijke groet,

Jenneke Bredewold

Communicatie IVN Overijssel

IVN Natuureducatie

IVN Overijssel

Bereikbaar: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

Zuiderzeelaan 27

8017 JV Zwolle

06-19409145

www.ivn.nl

Wil je weten hoe wij jong en oud betrekken bij natuur? Meld je aan voor de nieuwsbrief van IVN Overijssel of volg ons via LinkedIn of Facebook!

Werkgroep weidevogelbeheer sluit seizoen 2024 af

Op donderdagmiddag 14 november j.l. heeft de werkgroep Weidevogelbeheer onder het genot van een 'drankje en hapje' het seizoen afgesloten. De bijeenkomst werd gehouden in de 'zichtstal' van varkensbedrijf Stephan Rientjes, die deze mooie ruimte voor onze werkgroep beschikbaar heeft gesteld. De 'zichtstal' is ook een 'Rustpunt', je kunt van hieruit de varkens in de stallen zien rondscharrelen.

Stephan heeft percelen in het Schanebroek waar we de nesten beschermen.

De meeste vrijwilligers van de diverse locaties hadden aan de uitnodiging gehoor gegeven. Er waren zo'n 25 personen aanwezig. Naast de vrijwilligers was onze voorzitter, Jan Hendriks, ook aanwezig. Tevens hadden we onze contactpersonen van het Collectief Midden Overijssel (CMO), Marjon Groot Nibbelink, Leonard Rouhof en Gerrit Nieuwenhuis en van Landschap Overijssel(LO), Arjen Nieuwenhuis uitgenodigd. Het CMO is de organisatie die de z.g. 'beheerspakketten', voor o.a. het 'legselbeheer' met de boeren afstemt.

LO ondersteunt ons o.a. met het programma BoerenLandVogelMonitor, waar alle gevonden nesten en overige broedresultaten door de vrijwilligers moeten worden ingevuld. LO organiseert tevens elk voorjaar een vrijwilligerscursus voor weidevogelbeheer. De locaties (weilanden en akkerbouw) waar wij als vrijwilligers de nesten opzoeken, zijn over een groot gebied verspreid.

We zoeken o.a. in de gebieden Ramele-Broekland, Pleegste-Boxterbelterhoek (Sumpelweg), Spekhoek, Schanebroek en Hellendoornsebroek. Het opsporen van de nesten wordt zowel met behulp van een drone uitgevoerd, alsook op de 'traditionele' manier door het gedrag van de weidevogel te observeren.

Na een presentatie van de werkzaamheden en resultaten van het afgelopen seizoen door Hans Vlietstra, hebben Marjon (CMO), Gerrit (CMO) en Arjen (LO) zich voorgesteld. Gerrit Nieuwenhuis wordt de opvolger van Leonard Rouhof, die de coördinatie tussen de vrijwilligers en de boeren vanuit het CMO verzorgt.

Hierna kregen Jan Hendriks en Trees Ex nog gelegenheid om onze 'nestor', Willy Spoolder, toe te spreken, omdat Willy te kennen heeft gegeven na ca. 50 jaar met het vrijwilligerswerk te stoppen. Willy is van jongs af aan met zijn vader op pad geweest om de nesten te beschermen en heeft met zijn jarenlange ervaring grote veranderingen in de biotoop van onze weidevogels meegemaakt. Willy was hoofdzakelijk actief als vrijwilliger en coördineerde en onderhield de contacten met de betreffende boeren in het gebied Pleegste/Sumpelweg e.o. Met een welgemeend applaus werd er afscheid van Willy genomen.

Na dit 'officiële' gedeelte was er nog voldoende tijd en gelegenheid om, onder het genot van een 'hapje en drankje', met elkaar het afgelopen seizoen door te nemen en ervaringen uit te wisselen. Rond half zeven ging iedereen met een goed gevoel huiswaarts. De middag was georganiseerd door Tera Venema, Gerard Heuven en Hans Vlietstra, die gezamenlijk de afgelopen 2 jaar tevens de coördinatie van de weidevogelwerkgroep hebben verzorgd.

Vanaf het begin was het duidelijk dat dit van tijdelijke aard moest zijn, want geen van hen ambieert deze taak. Op de bijeenkomst is nogmaals aangegeven, dat ze hiermee willen stoppen **en daarom wordt er dringend gezocht naar een definitieve coördinator van de totale werkgroep weidevogels.** Omdat we zien dat er steeds meer werkzaamheden en dus

ook 'tijd' van de vrijwilligers wordt gevraagd, zijn we daarnaast **op zoek naar nieuwe vrijwilligers.** Indien je hier belangstelling voor hebt, kun je via het secretariaat met één van ons in contact worden gebracht. We willen heel graag met je 'om de tafel' zitten om je te informeren, wat er als coördinator en/of vrijwilliger van je wordt verwacht.

Tekst: Hans Vlietstra

Foto's: Hennie Kleine Koerkamp

Nieuwsgierig naar onze biologische boerderijwinkel?

Struinpad • Modderpoel • Boerenpret puzzeltocht

Ecologisch beheer openbaar groen

De gemeente Raalte heeft een biodiversiteitsplan aangenomen. Een zeer ambitieus plan. Als alles wat daarin staat gerealiseerd gaat worden dan plaatst Raalte zich hoog op de ladder van biodiversiteit. Hulde!

Het plan behoeft echter nog enkele aanvullingen. Laat ik me beperken tot het beheer van het openbaar groen, gericht op de wegbermen. In het plan staat dat het beheer ecologisch verantwoord uitgevoerd zal worden. Helaas wordt niet vermeld wat hieronder concreet verstaan wordt. Opvallend is wel dat hierbij het beheer zich laat sturen door de flora en door bloem bezoekende insecten als bijen en vlinders. Iets dat overigens landelijk bijna nog overal gebeurt. Maar het beleid zou gebaseerd moeten zijn op **het leven van alle ongewervelden**.

Ongewerveldencrisis

We zitten nu midden in een erkende insectencrisis. Maar die crisis beperkt zich niet alleen tot die diergroep. Er is sprake van een ongewerveldencrisis. Denk bij ongewervelden aan wormen, weekdieren en geleedpotigen, waartoe o.a. insecten, spinnen, pissebedden en duizendpotigen behoren. Die dieren zijn onmisbaar. In de bermen hoort het te wemelen van die dieren. Daarom verdient het aanbeveling om ons te verdiepen in het verbeteren van wat hun leefwereld is. **Er is ecolo-**

gische winst te behalen bij een goed beheer van het openbaar groen. Een beheer waarbij niet alleen de flora, maar vooral de levensloop van de ongewervelden leidend is. Een levensloop van b.v. insecten kan verlopen van ei via larve, nimf of pop naar imago. Meestal is de levensfase van een imago maar van korte duur. Al die andere stadia duren langer. Bovendien vaak voor ons bijna onzichtbaar. Die brengen ze door in de grond of op verborgen plekken op planten. Bij het maaien wordt maar al te vaak gedacht dat insecten daar wel weinig last van hebben omdat ze weg kunnen vliegen. Maar dat geldt alleen voor de imago. Die andere levensstadia worden wel degelijk verstoord. Hun voedselbron en schuilplaats verdwijnt. Zware machines doen de rest. Bovendien verlopen de levensfasen van insecten niet parallel aan elkaar. Tijdens het gehele jaar zullen de diverse stadia van meerdere soorten in het gras aanwezig zijn. Die worden bij elke maaibeurt verstoord. Zware machines verdichten daarenboven ook nog eens de grond. Elke maaibeurt is dus funest voor ongewervelde dieren.

Maaien

Betekent het dan, dat er niet gemaaid moet worden? Nou nee, want zonder maaien kun je geen bloemrijke berm behouden. Maar wel zo min mogelijk maaien. Eén keer maaien in twee jaar is zelfs aan te bevelen voor bepaalde soorten insecten. Dat leidt niet direct tot verbossing. Voor het verkrijgen van een biodiversiteitsrijke berm is eerst verschrallen van de bodem noodzakelijk. Om dat snel te verkrijgen is tweemaal per jaar maaien met afvoer van het maaisel noodzakelijk. Bij verschraalde grond is één keer maaien aan te bevelen. En dat op het moment, dat de meeste planten hun zaad afgezet hebben: eind augustus. (Al geldt dat natuurlijk weer niet voor alle planten.)

Er zal ook bepaald moeten worden welke machines ingezet worden. Ook zal steeds gekeken moeten worden naar de maaichoogte.

Gefaseerd maaien waarbij de vegetatie in meerdere stappen of fasen gemaaid wordt zal ook de biodiversiteit verhogen. Ook het hanteren van het 50%-principe is een goed uitgangspunt: het ene jaar de helft maaien en het volgend jaar op de zelfde wijze de andere helft. Stukken die daardoor kunnen verruigen zijn gunstig voor diverse soorten insecten.

Na het maaien

Om verschrallen van de berm te bevorderen is het noodzakelijk om het maaisel af te voeren. Tot nu toe wordt nog teveel gedacht, dat het voor het leven in de berm goed zou zijn om het maaisel nog enige tijd te laten liggen, omdat zo de insecten nog een veilig plekje zouden kunnen vinden. Dat geldt dan alleen voor de volwassen dieren. Voor de eitjes, poppen of larven geldt dat niet. Die hebben nog geen

vleugels of pootjes om weg te vluchten. Zaden zullen ook niet uitrijpen. Het maaisel mag dan ook direct afgevoerd worden.

Netjes

Van strak en netjes moeten we ver weg blijven. Netjes is een abstract begrip en dat is voor het functioneren van de natuur geen rode draad. Die rode draad is het samenleven van alle organismen. De mens is daar onderdeel van en geen apart wezen dat zijn wensbeeld kan opleggen aan andere organismen. Ook wordt gezegd dat hoog opgroeiende vegetatie leidt tot meer weggooien van blikjes etc. maar het is een kwestie van opvoeding om dat gedrag aan te pakken.

Bodem

Bij dit alles zal duidelijk zijn dat de bodem zo min mogelijk verstoord moet worden. Daar wemelt het van organismen die te lijden hebben van elke bewerking. Elk jaar omploegen voor het inzaaien van eenjarige planten kan dus niet meer. Laat de natuur zijn gang gaan. Die bepaalt wel welke planten er gaan groeien. Dat zullen dan planten zijn die hier van nature

thuis horen. En bij een arme grond zal dat heel wat biodiversiteit opleveren. Inzaaien is dus niet nodig. Dat wordt teveel gedaan om de mens te behagen, een wensbeeld te creëren. De meeste planten zullen na enkele jaren verdwijnen omdat het biotoop toch niet voor hun geschikt is. Als je dan toch persé wilt inzaaien kies dan voor meerjarige planten. Uiteraard inheems en biologisch gekweekt.

Bol- en knolgewassen

Een en ander geldt ook voor het inplanten van bolgewassen. Dat zijn planten die hier eigenlijk van nature niet thuis horen. Het zijn echter Stinsen planten. Dat zijn planten die hier al heel lang uitgeplant zijn en die zich hebben kunnen handhaven

in de natuur. Ze dienen als drachtplanten die stuifmeel en nectar kunnen leveren voor insecten, maar niet als waardplanten, planten waarin insecten zich kunnen voortplanten. Bermen moeten dus uiterst spaarzaam worden gemengd met bol- en knolgewassen en die moeten dan afkomstig zijn uit biologische kweek met het SKAL-keurmerk.

Jan Hendriks
Bestuurslid IVN Raalte,
coördinator IVN Werkgroep Wilde Planten en Kruiden.
Hendriks1949@kpnmail.nl

Bronnen: o.a.:
Diverse lezingen op de FLORON-dag december 2024.
Terug te vinden op You Tube.

Peter Bulsing: Openbaar Groen, verantwoord ecologisch beheer.
KNNV uitgave 2024

Arjan Schepers Vaste Planten

kwekerij van bijzondere vaste planten

Hakkershoekweg 9 Mariënheem
info@arjanschepers.nl

tel 06-41271997
www.arjanschepers.nl

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K KRUIPER
Fietsen
Bromfietsen
Tuinmachines
Tel. 362800
Aahstraat 15
Raalte

- ✓ Voor al uw ontwerp en drukwerk
- ✓ Printen / inbinden
- ✓ Posters, stickers, spandoeken en canvas
- ✓ Foto's, logo's of teksten op spiegels
- ✓ Borduren en bedrukken badstof
- ✓ Originele relatiegeschenken
- ✓ en nog veel meer.....

www.GrafischCentrumSalland.nl
Raalte, tel. 0572-381065

Koolwitje

*Foto's:
Pascal
Hendriks*

Lijseend

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:
vacant

Secretaris:
Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Penningmeester:
André Houter
a.houter@kpnmail.nl
06 - 43133834

Algemeen lid:
Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Ledenadministratie:
Grady Uyt de boogaardt
ledenadm-ivnraalte@outlook.com
06 - 40231576

Coördinatoren van de werkgroepen

Stenuilen:
Gerard Alferink
alferink1948@gmail.com
0572 - 381767

Roofvogels:
Martijn Wijnberg
martijn_wijnberg@hotmail.com
06 - 29113940

Nestkasten:
Mathieu Kunnen
mjmikken@gmail.com
06 - 51586707

Weidevogels:
Vacant

Vogelzang:
Ellen Slurink-Kleinlangevelsloo
ellen@kwestievaninhoud.nl
06 - 14380538

Wilgenknotten:
Antoon Holterman.
a.holterman@home.nl
06 - 15618073

Jan Kerkdijk
j_kerkdijk@hotmail.com
06 - 22132991

Hoogstamfruit:
Marit Maas
marit.maas@maasenergysystems.nl
06 - 10134104

Watervogels:
Hein Kogelman
heinkogelman@hotmail.com
0572 - 354750

Kerkuilen:
Jan Legebeke
legebekenieuwborg@gmail.com
0572 - 357782

Wilde planten en kruiden:
Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Natuurlijke omgeving:
vacant

Tuincoaches
Emilio Metting
vlinderfotograaf@outlook.com

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Gierzwaluwen:
Hugo Sterkman
famsterkman@ziggo.nl
06 - 51392765

Consul Paddenstoelen
André Houter
a.houter@kpnmail.nl

Wergroep Educatie:
- informatie stand
- kleefkruid
- excursies voor volwassenen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
inekappert@daxis.nl
0572 - 357345

- website
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Jos Harink
j.harink@gmail.com

- Facebook
- Instagram

Karin in 't Veld
karin.intveld@home.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Kijk op de website voor de laatste info over ons programma:
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Ook kun je terecht op onze facebook pagina:
www.facebook.com/profile.php?id=100091694222473

Krooneend

Foto: Pascal Hendriks